

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

Τοῦ Δρ Μιχάλη Ξεκαλάκη

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ ἀντικειμενικός σκοπός τοῦ ἀρθροῦ αὐτοῦ εἶναι νὰ ἐκτιμηθοῦν οἱ οἰκονομικές ἐπιπτώσεις πού θά ἔχει ἡ ἐφαρμογή τῆς κοινῆς γεωργικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΟΚ στόν τομέα τοῦ ἑλληνικοῦ ἐλαιολάδου.

Ἡ ποσοτική μέτρηση τῶν ἐπιδράσεων πού δημιουργεῖ ἡ ἐφαρμογή, ὑπό ἔθνικῶν ἢ διεθνῶν ὀργανώσεων, διαφόρων μέτρων πολιτικῆς βάσει τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ «κοινωνικοῦ κόστους» καί τοῦ «κοινωνικοῦ ὀφέλους», ἀποτελεῖ μιὰ ἐξέλιξη τῶν δύο τελευταίων δεκαετιῶν.

Ἄν καί ὑπάρχουν σοβαρές διαφωνίες ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίηση τοῦ «οἰκονομικοῦ πλεονάσματος» (economic surplus) ἡ ἔννοια αὐτὴ χρησιμοποιεῖται στὴν παρούσα ἐργασία γιὰ λόγους πού ἔχουν συζητηθεῖ λεπτομερικὰ σὲ διάφορες ἐργασίες (π.χ. Curie, J.M., Murphy, J.A., Schmitz A. 1971).

Γιὰ τὴν μελέτη τῶν πιθανῶν οἰκονομικῶν ἐπιπτώσεων υἰοθετεῖται ἓνα μοντέλο μερικῆς ἰσορροπίας (partial equilibrium model), χρησιμοποιώντας τὰ ἐμπειρικά ἀποτελέσματα πού προέκυψαν ἀπὸ τὴν ἀνάλυση τῆς προσφορᾶς καί ζήτησεως ἐλαιολάδου στὴν Ἑλληνικὴ ἀγορὰ σὲ μιὰ ἐρευνητικὴ ἐργασία πού ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 1979 ἀπὸ τὸν γράφοντα (Xekalakis, M. 1979).

Οἱ σπουδαιότερες ὑποθέσεις στὶς ὁποῖες βασίζεται ἡ χρησιμοποίηση τοῦ μοντέλου μερικῆς ἰσορροπίας —σταθερότητα τιμῶν καί εἰσοδημάτων, πλήρως ἐλαστικὴ ἐξωτερικὴ προσφορὰ καί ζήτηση, ὁμοιογένεια τοῦ προϊόντος πού ἐξετάζεται καί κάθετη ὀργάνωση (vertical integration) τῆς παραγωγῆς— ἔχουν συζητηθεῖ ὑπὸ διαφόρων ἐρευνητῶν κατὰ τὸ παρελθόν (ἴδε Corden 1957 καί 1971).

Κατὰ τὴν χρησιμοποίηση τοῦ μοντέλου αὐτοῦ, λαμβάνονται ὑπόψη δύο βασικὲς ὑποθέσεις ὅσον ἀφορᾷ τὶς καμπύλες προσφορᾶς καί ζήτησεως.

Πρῶτον ὅτι ἡ καμπύλη προσφορᾶς μετρᾷ τὸ κοινωνικὸ κόστος τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς πού χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν παραγωγικὴ διαδικασία καί δεύτερον ὅτι ἡ περιοχὴ πού περιλαμβάνεται κάτω ἀπὸ τὴν καμπύλη ζήτησεως παρέχει μιὰ κατὰ προσέγγιση μέτρηση τῆς ὀλικῆς χρησιμότητας πού προκύπτει ἀπὸ τὴν κατανάλωση τοῦ ὑπόψη προϊόντος (Josling, T. 1969).

Το μοντέλο αυτό έχει το σπουδαίο πρακτικό πλεονέκτημα της αντιμετώπισης πολλών προβλημάτων βασιζόμενο σε ολιγώτερα πρωτογενή δεδομένα και χρησιμοποιώντας πολύ ολιγώτερο χρόνο από εκείνον που είναι αναγκαίος όταν υιοθετήσουνε το μοντέλο γενικής ισορροπίας (Ritson, C., 1977).

2. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Το ύφιστάμενο σύστημα κοινής οργάνωσης της αγοράς των λιπών και ελαίων στην ΕΟΚ εφαρμόζεται στο τομέα του ελληνικού ελαιολάδου. Χρησιμοποιώντας τις τιμές του παραγωγικού έτους 1978-79 και μετά την παρέλευση του αναγκαιούχτου χρόνου για την προσαρμογή της παραγωγής στην νεοδημιουργημένη κατάσταση, διαπιστώνονται και εκτιμώνται οι μεταβολές οικονομικής ευημερίας των διαφόρων κοινωνικών ομάδων.

Οι επιδράσεις μεταβολών οικονομικής ευημερίας για τις οποίες επιχειρείται ποσοτική εκτίμηση στην εργασία αυτή αναφέρονται κυρίως:

- α. Στους Έλληνες παραγωγούς και καταναλωτές.
- β. Στο ισοζύγιο πληρωμών Ελλάδος και
- γ. Στους προϋπολογισμούς της Ελλάδος και της ΕΟΚ.

Οι καμπύλες προσφοράς και ζήτησης του μοντέλου αναφέρονται στο πεδίο του χονδρικού έμπορίου και όλες οι εκτιμήσεις των αποτελεσμάτων ευημερίας ανταποκρίνονται στο ίδιο επίπεδο.

Το διάγραμμα I δείχνει την αγορά του ελληνικού ελαιολάδου κατά την περίοδο 1978-79. Κατά μήκος του άξονα X μετριοούνται οι ποσότητες ελαιολάδου και κατά μήκος του άξονα Y οι τιμές του ελαιολάδου σε λογιστικές μονάδες (Λ.Μ.) ανά μετρικό τόνο.

«DD» είναι ή καμπύλη έσωτερικής ζήτησης του ελαιολάδου και «SS» ή αντίστοιχη καμπύλη προσφοράς.

Οι συναρτήσεις προσφοράς και ζήτησης έχουν τις εξής μορφές

$$\begin{aligned} SS &= f(P) \quad \eta \quad Q_2 = KP^s \\ DD &= f(P_1) \quad \eta \quad Q_1 = K_1 P_1^{-d} \end{aligned}$$

όπου K, K₁, είναι σταθερές και s και d είναι οι απόλυτες τιμές των συντελεστών ελαστικότητας προσφοράς και ζήτησης αντίστοιχως που υποτίθεται ότι παραμένουν σταθερές κατά μήκος των καμπυλών.

«P» είναι ή μέση τιμή παρεμβάσεως ελαιολάδου δεξύτερας 3^ο που καθορίστηκε στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1968-1971 (1252 Λ.Μ. ανά τόνο). Η τιμή αυτή λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό της ποσότητας ελαιολάδου που παράγεται κατά την περίοδο 1978-79 (περίοδος ύστερήσεως 7-10 ετών θεωρείται κατάλληλη για την ελαιοκαλλιέργεια).

«P₁» είναι ή Έλληνική τιμή παρεμβάσεως καθορισθείσα κατά την περίοδο 1978-79 (1300 Λ.Μ. ανά τόνο). Η τιμή αυτή χρησιμοποιείται για την εκτίμηση των ά-

ποτελεσμάτων ευημερίας όσον άφορᾶ τούς καταναλωτές.

- «P₂» είναι ή άντιπροσωπευτική τιμή άγορᾶς τής ΕΟΚ (1207.8 Λ.Μ./τόννο) ύπολογιζόμενη από τήν Κοινότητα, ή όποία προσδιορίζει τήν κατανάλωση του έλαιολάδου ύπό τό καθεστώς τής κοινής πολιτικής.
- «P₃» είναι ή τιμή πωλήσεως στην άγορά από τόν παραγωγό (1484,3 Λ.Μ./τόννο) ύπολογιζόμενη ως ή διαφορά μεταξύ τής τιμής προσανατολισμού και τής βοήθειας παραγωγού (431 Λ.Μ./τόννο) πού και τά δύο ποσά καθορίζονται από τό Συμβούλιο Ύπουργών τών Ε.Κ.
- «P₄» είναι ή διεθνής τιμή έλαιολάδου (950 Λ.Μ./τόννο), FOB Ίσπανία.
- «P₅» είναι ή τιμή προσανατολισμού (1915.4 Λ.Μ./τόννο) τής ΕΟΚ.
- «Q₁» & «Q₃» άντιπροσωπεύουν τήν έσωτερική κατανάλωση έλαιολάδου με καθεστώς «έκτός» και «έντός» τής Κοινότητας αντίστοιχα.
- «Q₂» & «Q₄» άντιπροσωπεύουν τήν συνολική προσφορά έλαιολάδου ύπό καθεστώς «έκτός» και «έντός» τής Κοινότητας αντίστοιχα.
- «Q₅» είναι ή προσφορά πού άντιστοιχεί στην ύφισταμένη πολιτική με τήν ύπόθεση τής παρελεύσεως του άναγκαιου χρόνου για τήν προσαρμογή τής παραγωγής στην πολιτική αϋτή.

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ.

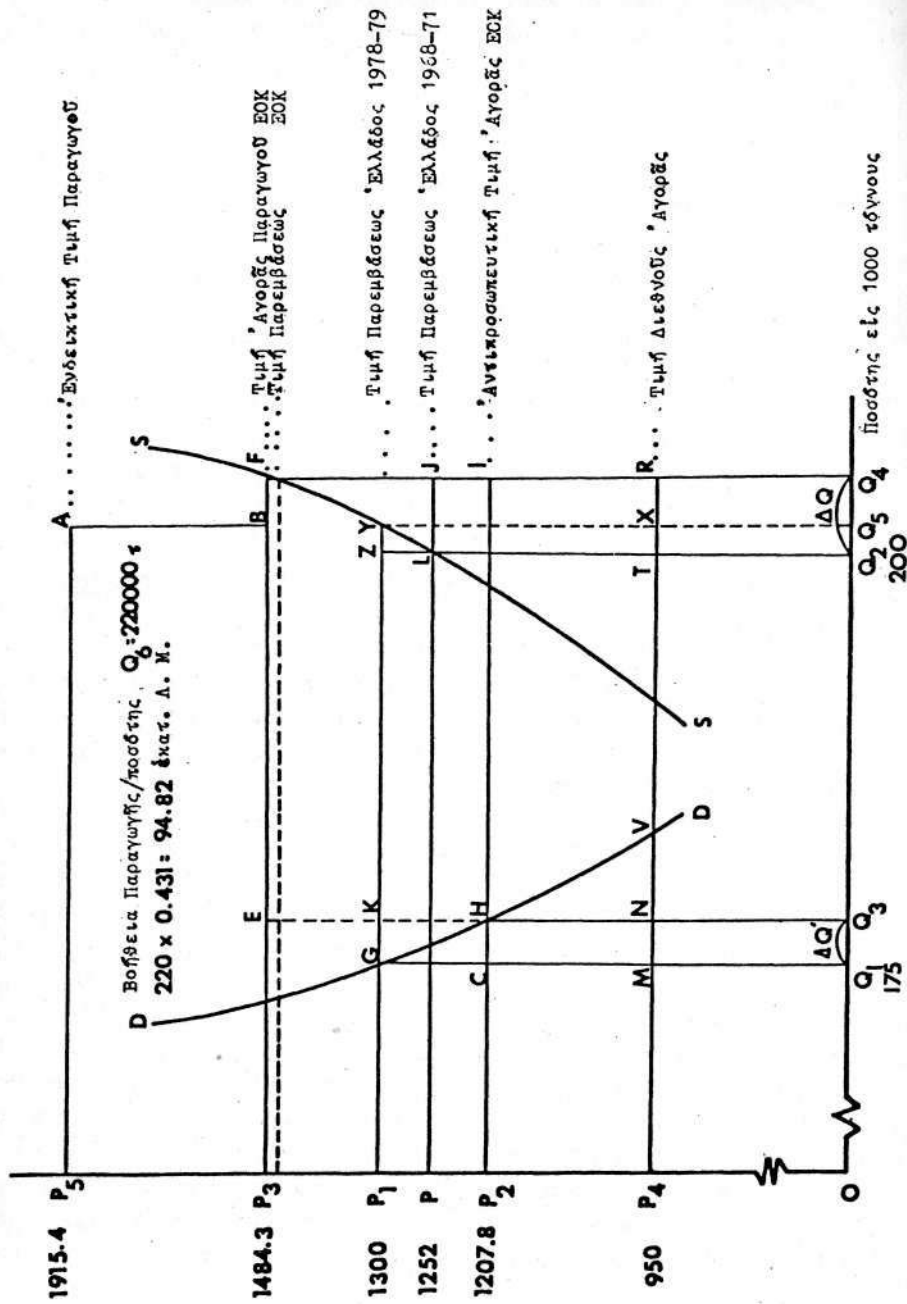
Οί περιοχές στό διάγραμμα I, πού άντιπροσωπεύουν τς διάφορες μεταβολές οικονομικής ευημερίας παρέχουν τήν βάση τών ποσοτικών εκτιμήσεων τών επιπτώσεων πού θά έχει ή υιοθέτηση τής κοινής πολιτικής τών λιπών και έλαιών στον τομέα του έλληνικού έλαιολάδου.

α. Έπιπτώσεις στους έλαιοπαραγωγούς

Οί Έλληνες παραγωγοί θά απολαύσουν μιᾶ άπ' εθθείας βοήθεια για τήν παραγωγή τους. Έάν ύποθέσουμε ότι τά ύφιστάμενα έλαιόδενδρα κατά τήν περίοδο 1978-79 είχαν δυναμικότητα παραγωγής 220 χιλιάδες τόννους έλαιολάδου, τότε τό σύνολο τής βοήθειας στη παραγωγή θά ανήρχετο στό ποσό τών 94.82 εκατομμυρίων Λ.Μ. (ή 114.6 εκατ. Εύρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων, ECU).

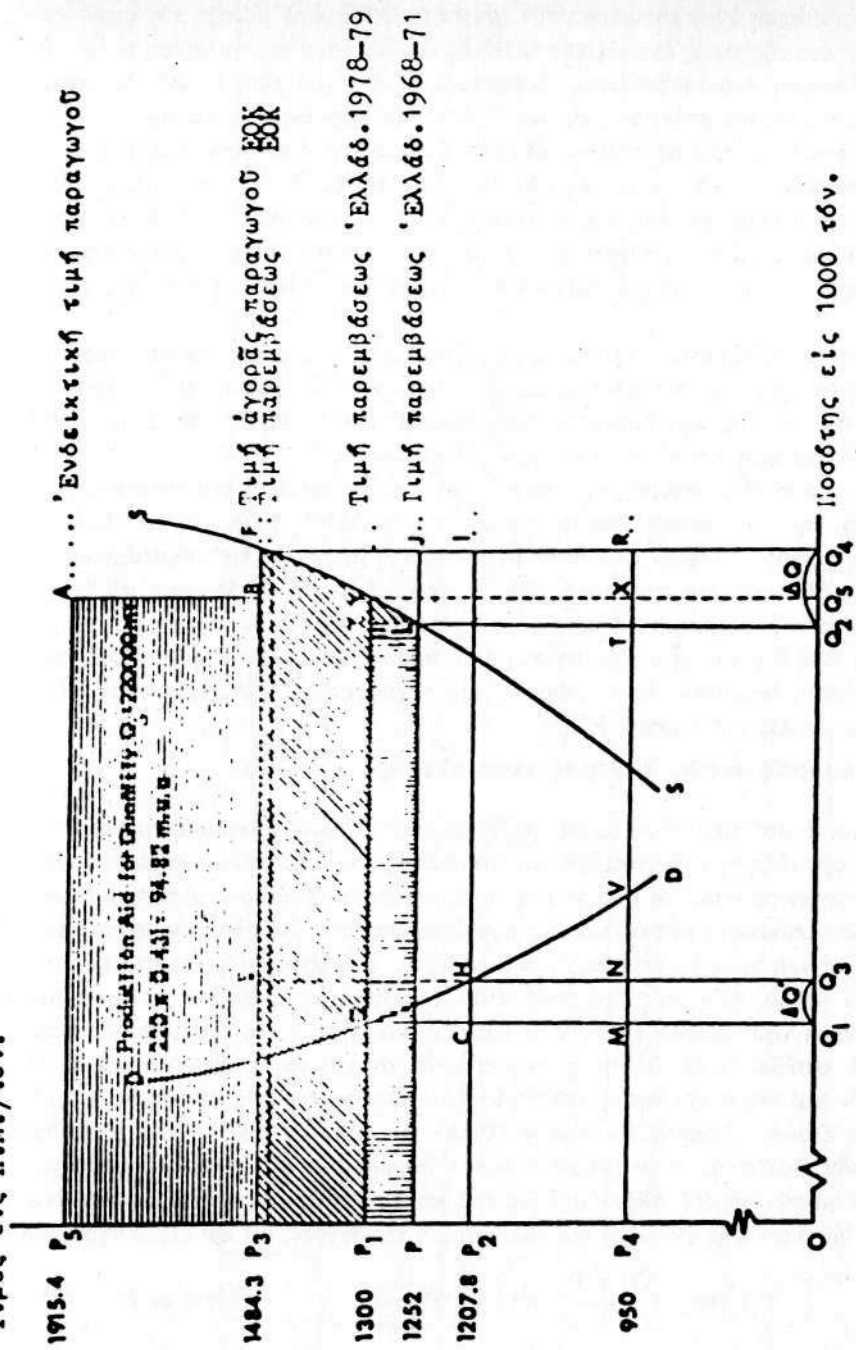
Ή ἄλλη βασική επίπτωση τής κοινής πολιτικής στους Έλληνες παραγωγούς είναι ή άπόληψη ύψηλοτέρων τιμών για τό προϊόν τους πού θά συμβάλλει στην άπόκτηση ύψηλοτέρου εισοδήματος. Τό τμήμα αϋτό του ηύξημένου εισοδήματος τών παραγωγών εκτιμάται από τήν μεταβολή του «πλεονάσματος του παραγωγού» (producers surplus) άντιπροσωπευόμενο στό διάγραμμα 2 από τό έμβασό PLFP₃, πού άντιστοιχεί στη διαφορά τών τιμών P₃ και P, εκτιμάται δέ μαθηματικώς από τήν εξίσωση (1).

$$\text{Έμβασό PLFP}_3 = \frac{P \times Q_2}{s + 1} [(1+t)^{s+1} - 1] \quad (1)$$

ΑΓΟΡΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 1978-79

Τιμές εις Λ.Μ./τόν.

Επιπτώσεις Παραγωγού
 Διάγραμμα 2

Ἡ μεταβλητὴ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἑκατοστιαία διαφορά μεταξὺ τῆς τιμῆς παρεμβάσεως P καὶ τῆς τιμῆς ἀγορᾶς τῆς ΕΟΚ P_3 , καὶ δίδεται ἀπὸ τὴν σχέση $t=(P_3-P)/P$

Οἱ Ἕλληνες ἐλαιοπαραγωγοὶ ἀπολαμβάνουν ἤδη μιὰ τιμὴ P_1 γιὰ ποσότητα Q_2 ποὺ ἀνταποκρίνεται στὴν τιμὴ P . Ἀπολαμβάνουν ἐπομένως οἱ παραγωγοὶ ἤδη ἓνα μέρος τοῦ «πλεονάσματος παραγωγῆς» ποὺ ἀναφέρθηκε προηγουμένως καὶ τὸ ὁποῖο ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὴν περιοχὴ $PLZP_1$. Ἡ διαφορά $PLFP_3$ καὶ $PLZP_1$ δίδει τὴν μεταβολὴ τοῦ πλεονάσματος παραγωγῆς τὸ ὁποῖο οἱ Ἕλληνες ἐλαιοπαραγωγοὶ πρόκειται νὰ λάβουν ὅταν ἡ παραγωγή τους προσαρμοσθεῖ στὸ νέο ἐπίπεδο τῆς κοινοτικῆς τιμῆς P_3 καὶ ἡ ὁποία μεταβολὴ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὶς περιοχὲς ZLY καὶ P_1YFP_3 .

Διάφορες ἐναλλακτικὲς ἐτιμήσεις τῆς μεταβολῆς τοῦ πλεονάσματος παραγωγῆς ποὺ ἀντιστοιχοῦν σὲ διάφορες τιμὲς τοῦ συντελεστοῦ ἐλαστικότητας προσφορᾶς ($s=0.8, s=1, s=1.2$) καὶ διαφορὲς τῶν τιμῶν P καὶ P_3 ($t=5\%, t=15\%, t=18.5\%, t=25\%$) περιλαμβάνονται στὸν συνημμένο πίνακα I.

Ἐὰν χρησιμοποιήσουμε τὴν πιθανὴ τιμὴ τοῦ συντελεστῆ ἐλαστικότητας προσφορᾶς καὶ τὴν πραγματικὴ διαφορά μεταξὺ τῆς τιμῆς τῆς ΕΟΚ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ τὴν περίοδο 1978-79 ποὺ ἦταν 18.5% τότε ἡ μεταβολὴ τοῦ οἰκονομικοῦ πλεονάσματος θὰ ἀνήρχετο στὸ ποσὸ τῶν 41 ἑκατ. Λ.Μ. (ἢ 49.56 ἑκατ. ECU).

Ἐὰν χρησιμοποιήσουμε ἀντὶ τῆς τιμῆς ἀγορᾶς στὴν ΕΟΚ, τὴν ἀντίστοιχη τιμὴ παρεμβάσεως ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἐλαχίστη τιμὴ ποὺ θὰ ἀπολαύσει ὁ παραγωγός, τότε ἡ πλέον πιθανὴ ἐκτίμηση τῆς μεταβολῆς τοῦ πλεονάσματος τοῦ παραγωγῆς θὰ εἶναι 24.4 ἑκατ. Λ.Μ. (29.5 ἑκατ. ECU).

β. Ἐπιπτώσεις στοὺς Ἕλληνες καταναλωτές.

Ἡ κοινὴ πολιτικὴ στὸν τομέα τῶν λιπῶν καὶ ἐλαίων, ἀποσκοπώντας στὴ διατήρηση ἢ καὶ αὔξηση τοῦ ἐπιπέδου καταναλώσεως τοῦ ἐλαιολάδου παρὰ τὸν ὑφιστάμενο ἀνταγωνισμό ἀπὸ τὰ μικροτέρας τιμῆς βρώσιμα σπορέλαια, εἰσήγαγε τελευταῖα μιὰ εἰδικὴ ἐπιδότηση καταναλώσεως ποὺ ἐπιτρέπει στὸ ἐλαιόλαδο νὰ ἐμπορευματοποιεῖται σὲ μιὰ τιμὴ P_2 μικρότερη τῆς τιμῆς P_3 ποὺ ἐξασφαλίζεται στὸ παραγωγό. Αὐτὸ τὸ μέτρο πολιτικῆς ἐπέτρεψε στὸν κοινοτικὸ καταναλωτὴ νὰ ἀγοράσει τὸ προϊόν κατὰ τὴν περίοδο 1978-79 σὲ μιὰ τιμὴ ποὺ ἦταν κατὰ 7% μικρότερη τῆς τιμῆς ποὺ κατέβαλαν οἱ Ἕλληνες καταναλωτές, ἂν καὶ τὸ ἀντίθετο ἴσχυσε κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου συστήματος τῆς κοινῆς πολιτικῆς λιπῶν καὶ ἐλαίων [Council Regulation (EEA) No 1562/29-June-1978]. Ἡ ἐπίδραση τῆς κοινῆς πολιτικῆς στὴν εὐημερία τῶν καταναλωτῶν ἐλαιολάδου ὅπως μετράται ἀπὸ τὴν μεταβολὴ τοῦ πλεονάσματος τοῦ καταναλωτοῦ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸ ἐμβαδὸ τῆς περιοχῆς P_1GHP_2 ποὺ δίδεται ἀπὸ τὶς σχέσεις (2) καὶ (3), διάγραμμα 3.

$$P_1GHP_2 = \frac{Q_1 \times P_1}{1-d} [(1+r)^{1-d} - 1] \quad \text{γιὰ } d \neq 1 \quad (2)$$

$$P_1GHP_2 = Q_1 \times P_1 \times \log(1+r) \quad \text{γιὰ } d=1 \quad (3)$$

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι

Επιπτώσεις Οικονομικής Επλημρίας της Κ.Γ.Π. στον τομέα Έλαιολάδου

Έκατομ. Λ.Μ.

t	r	s	d	Πλεόνασμα Παραγωγού	Πλεόνασμα Καταναλωτή	Επίδότηση Καταναλωτή ως Έλληνας	Καθαρή Αξία Έξαγωγών	Επίδότηση Καταναλωτή Ε.Ο.Κ.	Επίδότηση Έξαγωγών	Απόλειψη Εσόδων Προϋπολογισμού	Όλικό Κόστος Προϋπολογισμού Ε.Ο.Κ.	Κοινοτήτων Έπαιρο, Έπαιρο, Έπαιρο
5	-10	0.8	0.9	3.17	23.84	94.82	5.25	1.91	0.85	2.91	113.98	123.55
15	0	0.8	0.9	30.19	-	94.82	54.86	5.78	3.58	14.47	138.92	169.25
18.5	-7	0.8	0.9	40.11	16.45	94.82	44.72	9.93	3.38	9.22	160.41	192.60
18.5	-7	1.0	1.0	41.00	16.50	94.82	54.44	11.47	3.91	10.68	164.31	192.69
18.5	-7	1.2	1.1	41.92	16.56	94.82	64.55	13.07	4.46	12.26	169.32	203.12
25.0	10	0.8	0.9	59.16	-21.72	94.82	107.61	9.00	7.24	32.02	160.71	220.06
25.0	10	1.2	1.1	62.54	-21.58	94.82	147.29	11.91	9.58	42.37	175.90	259.33

t % διαφορά μεταξύ τιμής παραγωγού Έλλαδος κατ ΕΟΚ

r % " " καταναλωτού " κατ "

s συντελεστής ελαστικότητας προσφοράς

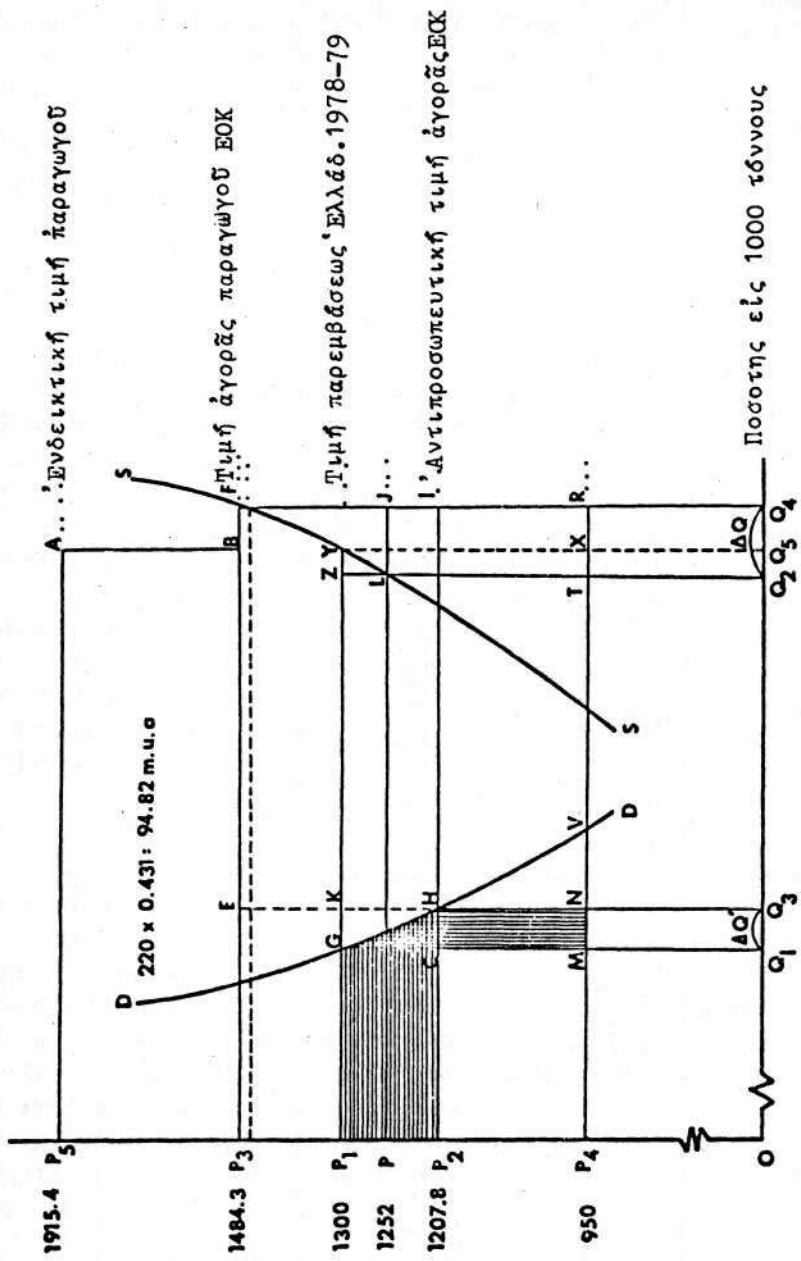
d συντελεστής ελαστικότητας ζήτησης

F πλεόν πιθανή έκτιμηση

1 Λ.Μ. = 1.208953 Ε.Ε.Υ.

ΑΓΟΡΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 1978-79

Τιμές - εις Α.Μ./τόν.

Επιπτώσεις κατανάλωτου

Διάγραμμα 3

Με τις σχέσεις (2) και (3) υπολογίσθηκαν διάφορες εναλλακτικές τιμές της μεταβολής του πλεονάσματος του παραγωγού που αντιστοιχούν σε διάφορες τιμές του συντελεστού ελαστικότητας ζήτησεως και σε διαφορετικές τιμές καταναλωτού «έντός» και «έκτός» της Κοινότητας όπως δίδονται στον πίνακα Ι. Εάν υιοθετήσουμε την πλέον πιθανή τιμή του συντελεστού ελαστικότητας ζήτησεως και την πραγματική διαφορά τιμών καταναλωτού στην Ελλάδα και την ΕΟΚ κατά την περίοδο 1978-79 (-7%) τότε το κέρδος του πλεονάσματος του καταναλωτού ανέρχεται στο ποσό των 16.5 εκατ. Λ.Μ. (ή 19.95 εκατ. ECU).

γ. Επιπτώσεις στο ισοζύγιο πληρωμών.

Η εφαρμογή της κοινής πολιτικής στην Ελλάδα εκτός από τις επιδράσεις που θα έχει στους παραγωγούς και καταναλωτές θα δημιουργήσει διάφορες εισροές και εκροές στην Ελληνική οικονομία. Οι κινήσεις κεφαλαίων που θα δημιουργηθούν λόγω της εφαρμογής της κοινής πολιτικής στο τομέα ελαιολάδου θα κατευθύνονται κυρίως από την ΕΟΚ ή άλλες τρίτες χώρες προς την Ελλάδα. Ο προσδιορισμός και η μέτρηση αυτών των εισροών και των εκροών επιχειρείται κατωτέρω:

1. Η «επίδότηση παραγωγής» που θα καταβάλλεται απ' ευθείας στους Έλληνες ελαιοπαραγωγούς αποτελεί το βασικό συστατικό στοιχείο των κεφαλαίων που θα εισρεύσουν από την Κοινότητα στην Ελλάδα. Το ποσό έχει ήδη εκτιμηθεί στο ύψος των 94.82 εκ. Λ.Μ. (114.63 εκατ. ECU).
2. Η «επίδότηση καταναλώσεως» θα καταβληθεί για τις ποσότητες του ελαιολάδου που θα εμπορευματοποιηθούν εντός της χώρας. Το ποσό αυτής της επίδοσης που αντιπροσωπεύεται στο διάγραμμα 4 από το έμβασμα P_3EHP_2 , μπορεί να εκτιμηθεί με την παρακάτω σχέση:

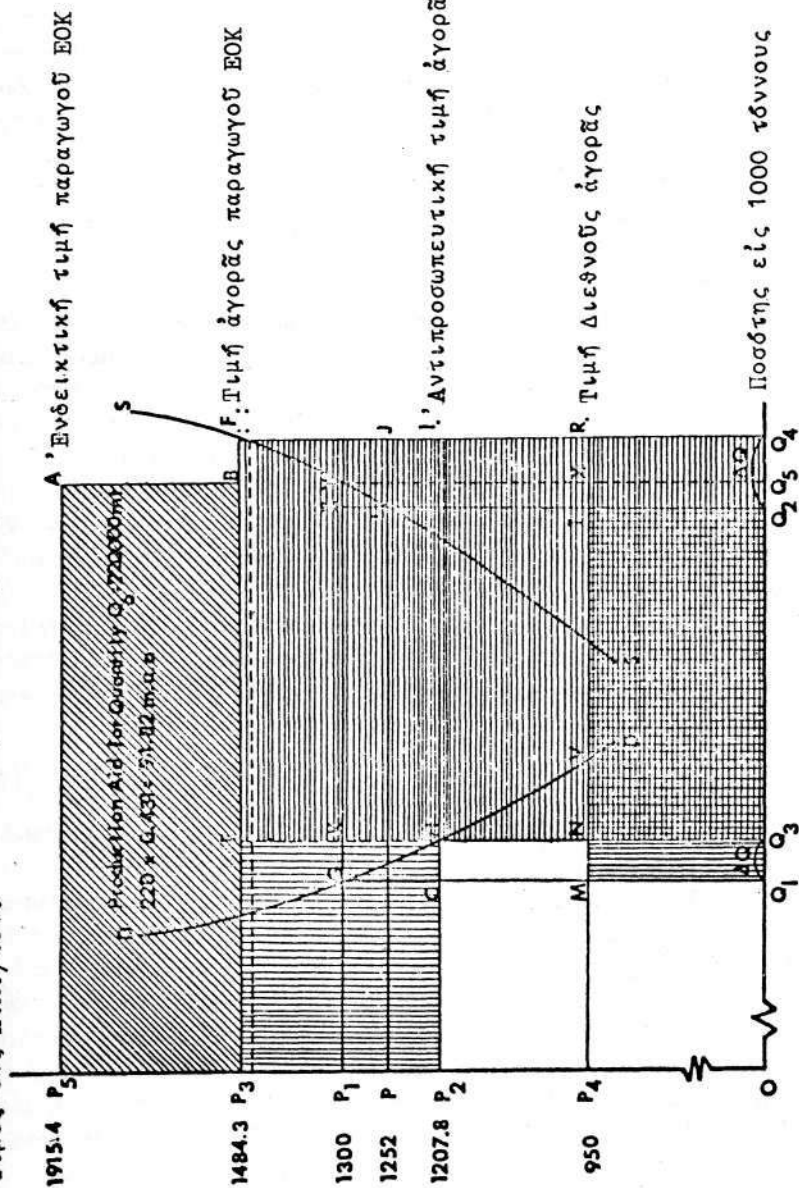
$$P_3EHP_2 = [P(1+t) - P_1(1+r)] \times Q_1 \times (1+r)^{-d} \quad (4)$$

Η βοήθεια καταναλώσεως μπορεί να κυμαίνεται από μηδέν, εάν η «άντιπροσωπευτική τιμή αγοράς» της ΕΟΚ είναι ίση ή μεγαλύτερη της «τιμής αγοράς του παραγωγού», μέχρι 65.7 εκατ. Λ.Μ., όταν η τιμή πωλήσεως του παραγωγού είναι κατά 25% υψηλότερη της τιμής παρεμβάσεως στην Ελλάδα και η αντιπροσωπευτική τιμή αγοράς της ΕΟΚ είναι κατά 10% μικρότερη από την τιμή παρεμβάσεως στην Ελλάδα. Εάν χρησιμοποιήσουμε τις πλέον πιθανές τιμές των μεταβλητών d , t και r , τότε η επίδότηση καταναλώσεως κατά την περίοδο 1978-79 λαμβάνει την τιμή των 51.59 εκατ. Λ.Μ. Εάν πάρουμε υπόψη την ποσότητα ελαιολάδου που αυτοκαταναλίσκεται (30.000 τόννους περίπου), που δεν μπορεί να δικαιολογήσει πληρωμή επιδοτήσεως καταναλώσεως, τότε το πραγματικό ποσό της βοήθειας που θα εισρεύσει στην χώρα θα είναι του ύψους των 43.43 εκατ. Λ.Μ. (52.5 εκατ. ECU).

3. Το ποσόν του ελαιολάδου που θα παραχθεί στην Ελλάδα πέραν των απαιτήσεων της εσωτερικής ζήτησεως θα διατεθεί σε ξένες αγορές. Από άποψης ισοζυγίου πληρωμών δεν υπάρχει καμιά διαφορά εάν η διάθεση γίνει εκτός ή εντός της

ΑΓΟΡΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 1978-79

Τιμές εις Λ.Μ./τόν.

Επιπτώσεις 'Ισοζυγίου Πληρωμών 'Ελλάδος

Διάγραμμα 4

Κοινότητα. Ἡ ἀξία τοῦ ἐλαιολάδου πού θά ἐξαχθεῖ ἀντιπροσωπεύεται στό σχετικό διάγραμμα ἀπό τὸ ἔμβαδὸ τοῦ χώρου Q_3EFQ_4 καὶ ἐκτιμᾶται μαθηματικά μὲ τὴν σχέση (5).

$$Q_3EFQ_4 = Q_2 (1+t)^s - Q_1 (1+r)^{-d} \times P (1+t) \quad (5)$$

Οἱ καθαρὲς εἰσροὲς ἐκτιμοῦνται ἐὰν ἀπὸ τὸ συνολικὸ ποσὸ ἀφαιρεθεῖ ἡ ἀξία τῆς ποσότητας τοῦ ἐλαιολάδου πού ἦδη ἐξάγεται ὑπὸ τὸ ὑφιστάμενο σύστημα πολιτικῆς καὶ τὸ ὁποῖο ἀνέρχεται περίπου σὲ 18 ἑκατ. Λ.Μ. (Q_1MTQ_2).

Ἐὰν ληφθοῦν ὑπόψη οἱ πλέον πιθανὲς τιμὲς τῶν παραμέτρων t , r , s καὶ d τότε οἱ καθαρὲς εἰσροὲς στὴν Ἑλληνικὴ οἰκονομία ἀπὸ τὶς ἐξαγωγὲς τοῦ ἐλαιολάδου ὑπολογίζονται σὲ 54.44 ἑκατ. Λ.Μ. (65.81 ἑκατ. ECU). Μιὰ πιὸ ἀκριβὲς ἐκτίμηση τῶν καθαρῶν εἰσροῶν στὴν Ἑλλάδα θά ἔπρεπε νὰ λάβει ὑπόψη μερικὰ ἄλλα ποσὰ πού ὁμως θεωροῦνται μικρὰ δταν συγκριθοῦν μὲ τὰ ποσὰ πού ὑπολογίστηκαν παραπάνω. Τέτοια ποσὰ εἶναι ἐκεῖνα πού ἀναφέρονται στὶς δαπάνες πού θά προκύβουν ἀπὸ τὴν παρέμβαση στὴν ἀγορὰ καὶ οἱ ὁποῖες θά καλυφθοῦν ἀπὸ τὸν FEOGA, καθὼς καὶ ἐκεῖνα πού θά δοθοῦν γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ λειτουργία τῶν ὀργανώσεων τῶν παραγωγῶν (producers groups) ἢ γιὰ ἐπιδοτήσεις πού θά δοθοῦν στὴν ἀναδιάρθρωση τοῦ τομέα ἐλαιοκαλλιέργειας.

Παίρνοντας ὑπόψη ὅλα τὰ παραπάνω στοιχεῖα, τὸ συνολικὸ καθαρὸ ποσὸ εἰσροῶν γιὰ τὴν περίοδο 1978-79 ὑπολογίζεται σὲ 192.69 ἑκατ. Λ.Μ. (233 ἑκατ. ECU).

Ὁ πίνακας I ἐμφανίζει μερικὲς ἐναλλακτικὲς τιμὲς τῶν κυρίων συστατικῶν στοιχείων τῶν εἰσροῶν πού θά προκύβουν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κοινῆς πολιτικῆς στὸν τομέα τοῦ ἐλαιολάδου, λαμβάνοντας ὑπόψη διάφορες τιμὲς τῶν συντελεστῶν ἐλαστικότητας προσφορᾶς καὶ ζητήσεως καθὼς καὶ διάφορες τιμὲς στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ΕΟΚ. Ἀπὸ τὸν πίνακα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαπιστωθεῖ ὅτι τὸ σύνολο τῶν καθαρῶν εἰσροῶν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κοινῆς πολιτικῆς ἐλαιολάδου θά κυμαθῆ ἀπὸ 123 μέχρι 260 ἑκατ. Λ.Μ. Ἐὰν ληφθοῦν ὑπόψη οἱ τιμὲς τοῦ ἔτους 1978-79 τότε οἱ καθαρὲς εἰσροὲς κυμαίνονται ἀπὸ 180 μέχρι 200 ἑκατ. Λ.Μ. (217 μέχρι 241 ἑκ. ECU).

δ. Ἐπιπτώσεις τῆς κοινῆς πολιτικῆς ἐλαιολάδου στοὺς προϋπολογισμοὺς τῆς ΕΟΚ καὶ τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ υἱοθέτηση τῆς κοινῆς πολιτικῆς ἐλαιολάδου ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα θά δημιουργήσει διάφορες θετικὲς καὶ ἀρνητικὲς ἐπιδράσεις στοὺς προϋπολογισμοὺς τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς ΕΟΚ.

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς ΕΟΚ θά ἐπιβαρυνθεῖ κυρίως μὲ τὶς δαπάνες ἐφαρμογῆς τῆς κοινῆς ἐλαϊκῆς πολιτικῆς στὴν Ἑλλάδα πού ἀποτελοῦνται βασικά ἀπὸ:

1. Τὴν ἐπιδότηση παραγωγῆς πού ἔχει ἀναφερθεῖ.
2. Τὴν ἐπιδότηση καταναλώσεως πού θά καταβληθεῖ γιὰ ὅλη τὴν ποσότητα Ἑλληνικοῦ ἐλαιολάδου πού θά καταναλωθεῖ ἀπὸ τὰ κράτη-μέλη τῆς Κοινότητας τῶν δέκα. Ἡ δαπάνη αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἐκτιμηθεῖ μὲ τὴν παρακάτω ἐξίσωση (6) κάνον-

τας την υπόθεση πώς κάθε ποσότητα ελαιολάδου πάνω από την εσωτερική ζήτηση θα εξαχθεί στις χώρες της ΕΟΚ (διάγραμμα 5).

$$P_3FIP_2 = Q_2(1+t)^s [P(1+t) - P_1(1+r)] \quad (6)$$

Παίρνοντας υπόψη τις πιο πιθανές τιμές των παραμέτρων της σχέσεως (6), ή επιδίωξη της καταναλώσεως υπολογίζεται σε 56.78 εκατ. Λ.Μ. (68.64 εκατ. ECU) μετά την αφαίρεση μιᾶς ποσότητας 30.000 τόννων ελαιολάδου που θεωρείται πώς αυτοκαταναλώνεται.

3. Για την ποσότητα ελαιολάδου που εξάγεται σε τρίτες χώρες (έκτος της Κοινότητας) καταβάλλεται μιᾶ επιδότηση εξαγωγῆς ἀπὸ τὸν FEOGA πὸ καλύπτει τὴν διαφορὰ τιμῆς ΕΟΚ καὶ τιμῆς διεθνoῦς ἀγορᾶς. Ἐὰν ὑποθέσουμε πὸς 15% τῆς διαθέσιμης ποσότητας ελαιολάδου γιὰ εξαγωγές, θὰ διατεθεῖ ἔκτος τῶν χωρῶν τῆς Κοινότητας (π.χ. σὲ ὠρισμένες παραδοσιακῆς ἀγορῆς ὅπως Ρωσσίας, Οὐγγαρίας, Πολωνίας καὶ Γιουγκοσλαβίας), τότε ἡ πιὸ πιθανὴ ἐκτίμηση τῆς ἐπιδοτήσεως εξαγωγῆς θὰ εἶναι 3.91 εκατ. Λ.Μ. (4.72 εκατ. ECU) πὸ δίδεται ἀπὸ τὴν ἐξίσωση (7).

$$\text{περιοχὴ (NEFR)} \times 0.15 = [Q_2(1+t)^s - Q_1(1+r) - d] \times [P(1+t) - P_4] \times 0.15 \quad (7)$$

4. Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς ΕΟΚ θὰ ὑποστῆ μιᾶ ἀπώλεια εἰσοδήματος πὸ προέρχεται ἀπὸ τὰ ἑξῆς ποσά:

i. Τὸ ποσὸ τῶν ἀντισταθμιστικῶν εἰσφορῶν εἰσαγωγῆς πὸ εἰσπράττονται ἀπὸ τὴν Κοινότητα γιὰ εἰσαγωγές ελαιολάδου ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, πὸ θὰ καταργηθοῦν μετὰ τὴν προσχώρηση.

ii. Τὸ ποσὸ τῶν ἀντισταθμιστικῶν εἰσφορῶν πὸ εἰσπράττονται ἀπὸ τὴν Κοινότητα γιὰ εἰσαγωγές ἀπὸ τρίτες χώρες (Ἰσπανία, Τυνησία, Μαρόκο κ.λ.π.), καὶ οἱ ὁποῖες θὰ ἐλαττωθοῦν λόγω τῶν αὐξημένων εξαγωγῶν ἑλληνικοῦ ελαιολάδου πρὸς τὴν Κοινότητα.

Ἡ ὅλικη ἀπώλεια εἰσοδήματος τοῦ Κοινοτικοῦ προϋπολογισμοῦ ἀπὸ τὶς ἀντισταθμιστικῆς εἰσφορῆς ἀνέρχεται σὸ ποσὸ τῶν 12 εκατ. Λ.Μ. (14.5 εκατ. ECU).

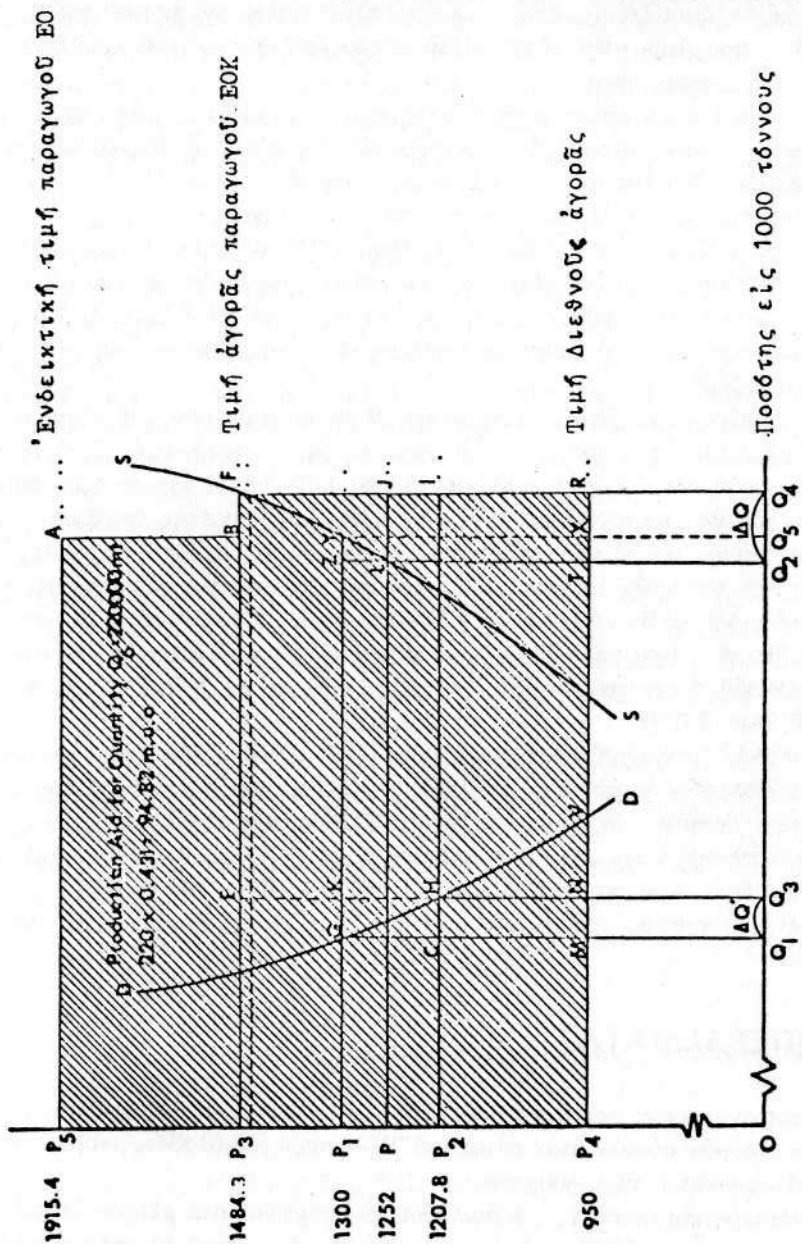
Ἐναλλακτικῆς ἐκτιμήσεις τοῦ συνολικοῦ κόστους τοῦ Κοινοτικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐμφανίζονται στὸν πίνακα I, στὶς ὁποῖες περιλαμβάνεται ἡ ἀπώλεια εἰσοδήματος πὸ προέρχεται ἀπὸ τὶς ποσότητες τοῦ ελαιολάδου πὸ ἀντικαθίστανται ἀπὸ τὴν αὐξηση τῶν Ἑλληνικῶν εξαγωγῶν.

Τὸ ὅλικὸ κόστος τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς ΕΟΚ ἐκτιμᾶται σὲ 164.31 εκατ. Λ.Μ. (198 εκατ. ECU), μετὰ τὴν ὑπόθεση ὅτι οἱ συντελεστῆς ἐλαστικότητας προσφορᾶς καὶ ζήτησεως παίρνουν τὶς πιὸ πιθανές τιμές, λαμβάνεται ὑπόψη τὸ ἐπίπεδο τῶν τιμῶν τῆς ἀγορᾶς τῆς περιόδου 1978-79 καὶ ὅτι 85% τῆς διαθέσιμου ποσότητας ελαιολάδου γιὰ εξαγωγές πωλεῖται στὶς χώρες τῆς ΕΟΚ.

Παράλληλα μετὰ τὶς ἐπιβαρύνσεις ὁ Κοινοτικὸς προϋπολογισμὸς θὰ πάρει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὠρισμένα ποσά πὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰσπράττονται ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ προϋπολογισμὸ. Τὰ ποσά αὐτὰ εἶναι διάφοροι εἰσαγωγικοὶ δασμοὶ γιὰ ἀγαθὰ

Τιμές εις Λ.Μ./τόν.

ΑΓΟΡΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 1978-79

Διάγραμμα 5

'Επιπτώσεις Προτύπολογισμού ΕΟΚ

είσαγόμενα από τρίτες χώρες και τα οποία αποτελούν παραγωγικά μέσα (inputs) για τον τομέα του ελαιολάδου. Τα ποσά των δασμών αυτών δεν μπορούν να εκτιμηθούν με ακρίβεια λόγω έλλειψης καταλλήλων στοιχείων, πάντως πρέπει να θεωρηθούν μικρά όταν συγκριθούν με το κόστος του Κοινοτικού προϋπολογισμού που εκτιμήθηκε παραπάνω.

Όσον αφορά τις επιπτώσεις της Έλληνικής προσχώρησης στην ΕΟΚ επί του κρατικού προϋπολογισμού, θεωρώντας μόνο τον τομέα του ελαιολάδου, διαπιστώνουμε πως θα είναι θετικές αλλά και αρνητικές.

Στην θετική πλευρά συμπεριλαμβάνονται τα εξής στοιχεία:

i. Δαπάνη καταπολεμήσεως του δάκου της ελαίας. Η δακοκτονία διενεργείται σε εθνικό επίπεδο και χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό κατά ποσοστό 80% περίπου. Η επιβάρυνση αυτή που υπολογίζεται σε 4 εκατ. Λ.Μ. περίπου, θα μεταφερθεί υπό το καθεστώς εντάξεως είτε στους Έλληνες παραγωγούς είτε στον FEOGA.

ii. Δαπάνη επιδοτήσεως μέσω παραγωγής. Οι επιδοτήσεις των μέσων παραγωγής ελαιοκαλλιέργειας (λιπάσματα, πλαστικά δίκτυα, φυτοφάρμακα κ.λ.π.) ανέρχονται στο ποσό των 3.8 εκατ. Λ.Μ. για το έτος 1978-79. Η δαπάνη των επιδοτήσεων αυτών θα μεταφερθεί στους παραγωγούς υπό καθεστώς εντάξεως.

iii. Δαπάνη παρεμβάσεως και επιδοτήσεων εξαγωγών. Οι επιβαρύνσεις αυτές ανέρχονται στο ποσό των 12 εκατ. Λ.Μ. περίπου, πληρώνονται από τον κρατικό προϋπολογισμό αλλά θα μεταφερθούν ος κόστος στον FEOGA της Κοινότητας των δέκα. Το συνολικό ποσό όλων των παραπάνω επιβαρύνσεων από το οποίο θα ανακουφισθεί ο κρατικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 20 εκατ. Λ.Μ. περίπου (24.2 εκατ. ECU).

Στην αρνητική πλευρά του κρατικού προϋπολογισμού θα πρέπει να συμπεριληφθεί η απώλεια εισοδήματος που οφείλεται στη κατάργηση ή μεταφορά των εισπραττομένων δασμών για εισαγωγές στην Ελλάδα σπορευμάτων ή ελαιούχων σπόρων που προέρχονται από την Κοινότητα ή τρίτες χώρες. Το ποσόν αυτό εκτιμάται σε 5 εκατ. Λ.Μ. περίπου (έτος 1978-79), που αφήνει ένα συνολικό καθαρό όφελος στον κρατικό προϋπολογισμό της τάξεως των 15 εκατομ. Λ.Μ. (18 εκατ. ECU).

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βάσει της ανάλυσεως που έγινε όσον αφορά τις επιπτώσεις της εφαρμογής της Κ.Γ.Π. των λιπαρών ουσιών στον τομέα του Έλληνικού ελαιολάδου, μπορούν να εξαχθούν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Η ύψηλότερη κοινοτική τιμή ελαιολάδου θα επηρεάσει στο μέλλον θετικά την ελαιοπαραγωγή κατά 45.000 τόννους περίπου. Το κέρδος του πλεονάσματος του παραγωγού θα είναι της τάξεως των 40 εκατ. Λ.Μ., δηλαδή το 16.5% περίπου της ακαθαρτίου προσόδου του κλάδου. Πάνω από το όφελος αυτό οι παραγωγοί θα ά-

πολαύσουν μία άπ' εϋθείας «βοήθεια παραγωγής» τής τάξεως τών 95 εκατ. Λ.Μ. Όσον άφορά τó πλεόνασμα τού καταναλωτοϋ πού θά προκύψει άπό τήν κατανάλωση όλων τών βρωσίμων ελαίων, δέν μπορούμε νά εκτιμήσουμε έάν ή μεταβολή θά είναι θετική ή άρνητική. Αυτό θά εξαρτηθεί άπό τó μέγεθος τών μεταβολών τών τιμών καί άπό τά μεγέθη τών συντελεστών ελαστικότητας καί σταυροειδούς ελαστικότητας ζητήσεως τού ελαιολάδου. Πάντως ή μεταβολή τής οικονομικής εϋημερίας τού καταναλωτοϋ ελαιολάδου καί μόνο έχει εκτιμηθεί δι τó θά είναι μικρή συγκριμένη μέ έκείνη τού ελαιοπαραγωγού σάν άποτέλεσμα εφαρμογής τής κοινής πολιτικής στην Έλλάδα.

Όσον άφορά ó ίσοζύγιο πληρωμών τής Έλλάδας, εκτιμήθηκε δι τó σύνολο τών εισροών θά άνέλθει στό ποσό τών 193 εκατ. Λ.Μ. (233 εκατ. ECU). Τó ποσόν αυτό θά είναι εϋπρόσδεκτο στό έμπορικό μας ίσοζύγιο τó όποιο παρουσιάζεται μονίμως έλλειμματικό.

Τó κύριο βάρος τής εφαρμογής τής κοινής πολιτικής στόν τομέα τού ελαιολάδου θά έπιπέσει στόν κοινοτικό προϋπολογισμό. Τó κόστος τού FEOGA ύπολογίστηκε δι τó θά φθάσει τά 172 εκατ. Λ.Μ. (208 εκατ. ECU) συμπεριλαμβανομένων τών δαπανών παρεμβάσεως καί άποθηκεύσεως καί μετά τήν άφαίρεση τού ποσού πού θά είσπραχθεί ένεκα τών δασμών εισαγωγής πού θά μεταβιβασθοϋν άπό τήν Έλλάδα στην Κοινότητα. Ό Έλληνικός προϋπολογισμός άφ' έτέρου θά ώφεληθεί κατά 18-20 εκατ. Λ.Μ. (22-24 εκατ. ECU) πού είναι τά ποσά πού καταβάλλονται έπί τού παρόντος σάν έπιδοτήσεις, άλλα θά χάσει ένα άλλο ποσό πού άντιστοιχεί σέ είσπράξεις άπό δασμούς έπί τών εισαγωγών άπό τήν ΕΟΚ διαφόρων μέσων παραγωγής πού χρησιμοποιούνται κατά τήν παραγωγική διαδικασία (φάρμακα-μηχανήματα κ.λ.π.).

Σάν τελικό συμπέρασμα μπορούμε νά πούμε δι ή συνολική επίδραση στην έθνική εϋημερία προσδιοριζόμενη σάν τó άθροισμα τής μεταβολής τής οικονομικής εϋημερίας τών παραγωγών καί τών καταναλωτών μαζί μέ τó κέρδος πού θά προκύψει γιά τó κρατικό προϋπολογισμό, εκτιμάται θετική άνερχομένη σέ 167 εκατ. Λ.Μ. (200 εκατ. ECU).

Σημείωση I

Οί συντελεστές ελαστικότητας προσφοράς καί ζητήσεως έχουν εκτιμηθεί χρησιμοποιώντας τίς ακόλουθες συναρτήσεις:

α. Συνάρτηση προσφοράς:

$$Q_t^S = f(Q_{t-k}, P_{t-k}^I, P_{t-k}^D, P_{t-1}, N_{t-k}, D_{t-k}^{ID}, T)$$

όπου:

Q_t^S δηλώνει τήν Έλληνική παραγωγή ελαιολάδου.

P_t^I, P_t^D άντιπροσωπεύουν τήν τιμή παρεμβάσεως ελαιολάδου σέ σταθερές τιμές,

χωρισμένη σε δύο χρονολογικές σειρές, αυξανόμενη και μειούμενη αντίστοιχα.

- N είναι ο όλκιμος αριθμός ελαιοδένδρων σε παραγωγική και μη ηλικία.
D^{ID} είναι ψευδομεταβλητή για τον υπολογισμό της διαφορετικής «σταθεράς» (intercept) της αυξανόμενης και μειούμενης τιμής.
k είναι η ηλικία στην οποία τα ελαιόδενδρα θεωρούνται παραγωγικά (7-13 ετη).
T είναι η διαχρονική τάση (1950 = 1, 1951 = 2, ..., 1976 = 27)

b. Συνάρτηση ζήτησεως:

$$(Q_t^D - \rho Q_{t-1}^D) = f(Y_t - \rho Y_{t-1}), (P_t - \rho P_{t-1}), (P_t^V - \rho P_{t-1}^V), U_t$$

δπου:

- Q^D είναι κατανάλωση ελαιολάδου ανά κεφαλήν ετησίως στην Ελλάδα.
Y είναι προσωπικό διαθέσιμο εισόδημα σε σταθερές τιμές στην Ελλάδα.
P είναι λιανική τιμή ελαιολάδου σε σταθερές τιμές στην Ελλάδα.
P^V είναι λιανική τιμή βαμβακελαίου σε σταθερές τιμές στην Ελλάδα.
ρ είναι συντελεστής αυτοσυσχετίσεως και
U τυχαία υπόλοιπα (= e_t - ρe_{t-1}).

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. GURIE, J. M., Murphy, J.A., & Schmitz, A., 1971. «The Concept of Economic Surplus and its use in Economic Analysis». *The Economic Journal*, No 324 Vol. LXXXI, pp741-799.
2. CORDEN, W.M., 1957. «The Calculation of the cost of Protection». *Economic Record*, Vol.33, pp 29-51.
3. CORDEN, W.M., 1971. *The Theory of Protection*, Oxford University Press.
4. JOSLING, T., 1969. «A Formal Approach to Agricultural Policy». *Journal of Agricultural Economics*, Vol. 20, pp 175-195
5. RITSON, C. 1977. *Agricultural Economics Principles and Policy*, Crosby, Lockwood, Staples.
6. XEKALAKIS, M., 1979. *Implications for the Greek Olive-Oil Market of Adopting the Common Agricultural Policy of the European Economic Community*. Unpublished Ph.D. thesis, Reading University.